

ტელეკომპანია რუსთავი 2-ის ეთერით 26 ნოემბერს გასულ გადაცემა "ნანუკას შოუს", რომელიც იეჰოვას მოწმეთა მიმართ დისკრიმინაციულ გამოხატვას შეიცავდა, თავად მენეჯმენტის მხრიდან გამოხმაურება და ბოდიში მოჰყვა, რაც თავისთავად მისასალმებელი ფაქტია და მედიის მხრიდან პასუხისმგებლიანი დამოკიდებულების გამოხატულებაა. თუმცა, იმისათვის, რომ არ მოხდეს მსგავსი ინციდენტების მხოლოდ უნებლიე შეცდომად და გარე სტუდიის პასუხისმგებლობის საკითხად აღქმა, მნიშვნელოვანია ამ შემთხვევის თვითრეგულირების ფორმატში, მაუწყებელთა ქცევის კოდექსის საფუძველზე განხილვა და პასუხისმგებლობების სრულფასოვანი გააზრება.

მაუწყებელთა ქცევის კოდექსის 1.3 მუხლი კოდექსის მოთხოვნათა დაცვის ვალდებულებას აკისრებს თავად მაუწყებელს და არა ამა თუ იმ სუბიექტს, ვინც მაუწყებლის დაკვეთით ქმნის გარკვეულ შინაარსს. კერძოდ: "წესები განსაზღვრავს კოდექსის მოთხოვნებს, რომლებიც დაცული უნდა იქნას მაუწყებლის მიერ ამ კოდექსით გათვალისწინებული ამოცანების შესასრულებლად."

კოდექსი ავალდებულებს მაუწყებელს სხვადასხვა სოციალური ჯგუფის ინტერესების გათვალისწინებას, განურჩევლად მათი პოლიტიკური, კულტურული, ეთნიკური, რელიგიური, რეგიონული, ენობრივი, ასაკობრივი თუ გენდერული კუთვნილებისა. კოდექსის პრინციპები (3.2.ა) კი გულისხმობს, აღნიშნული დოკუმენტის გამოყენებისას, კონტენტის გათვალისწინებას და მოსალოდნელი ზიანისა და შეურაცხყოფის მიყენების ფორმის მხედველობაში მიღებას.

აქედან გამომდინარე, ვერ გავიზიარებთ მოსაზრებას, რომ მაუწყებელი ვერ იქნება პასუხისმგებელი გარე სტუდიის მიერ წარმოებულ შინაარსზე, მით უფრო მაშინ, როდესაც გადაცემის ანონსი, რომელშიც იეჰოვას მოწმეთა იდენტობა ნეგატიურ კონტექსტში ფიგურირებდა, თავად არხის მიერ იყო გარკვეული ინტენსივობით ეთერში განთავსებული.

- რეკომენდაციით მივმართავთ, ტელეკომპანია რუსთავი 2-ს, მაუწყებელთა ქცევის კოდექსის ეფექტიანი დანერგვის მიზნით, გარე სტუდიებთან დადებულ ხელშეკრულებებში ასახოს მაუწყებელთა ქცევის კოდექსის დებულებათა დაცვის ვალდებულება, რაც მომავალში მსგავსი შემთხვევების პრევენციას შეუწყობს ხელს.

ამასთანავე, მივმართავთ ტელეკომპანიის თვითრეგულირების ორგანოს, იმსჯელოს გადაცემაში ქცევის კოდექსის შემდეგი დებულებების დარღვევის თაობაზე, კერძოდ:

გადაცემის წამყვანმა დაარღვია კოდექსის 17.2 მუხლი, რომლის თანახმად, "საავტორო პროგრამის წამყვანმა არ უნდა გამოიყენოს საკუთარი მდგომარეობა საკუთარი მოსაზრების იმ ფორმით გავრცელებისათვის, რომელმაც შეიძლება ხელყოს პროგრამის მიუკერძოებლობა." ნეგატიურ კონტექსტში იეჭოვას მოწმეთა არაერთგზის მოხსენების გარდა, წამყვანმა გამოხატა პირადი დამოკიდებულება, როდესაც მრწამსის შეცვლის საკითხი, რაც ინდივიდუალური არჩევანია, პოზიტურად შეაფასა ("მე მეშინია მაგათი... კარგი ქენით, რომ წამოხვედით").

დარღვეულია ასევე 21-ე მუხლის მოთხოვნები, რომლის თანახმად, "თუ გამოყენებულია იმ პირის ან ორგანიზაციის შეხედულებები, რომელიც უშუალოდ არ მონაწილეობს პროგრამაში, დაცული უნდა იყოს სამართლიანობა. ეს პირობა განსაკუთრებით დაცული უნდა იყოს დაპირისპირებული მხარეების საკითხის განხილვისას." სამართლიანი მოპყრობის პრინციპი კი გულისხმობს, რომ როდესაც რესპონდენტი მედიას სხვა ჯგუფზე თავხდასხმისთვის იყენებს, წამყვანმა არათუ არ უნდა გაამძაფროს ნეგატიური განწყობები და უპირობოდ გაიზიაროს მისი შეხედულებები, არამედ ოპონირება გაუწიოს მას, მით უფრო, როდესაც საქმე მგრძნობიარე ჯგუფს ეხება და ამ კონტექსტში არასწოლწლოვანიც არის მოხსენიებული.

დარღვეულია კოდექსის ის მუხლები (31, 32, 33), რომლებიც მრავალფეროვნების, თანასწორობისა და შემწყნარებლობის საკითხების გაშუქებას არეგულირებს და მხოლოდ ცალკეული ფრაზების გამოყენების მიზანშეწონილობას არ მოიცავს ("მაუწყებელმა თავიდან უნდა აიცილოს რელიგიური, ეთნიკური, ან სხვა ნიშნის მიხედვით რომელიმე ჯგუფის შეურაცხყოფა, მათ შორის გარკვეული ლექსიკის ან გამოსახულების გამოყენება"), არამედ ვალდებულებას, მაუწყებელმა თავი აარიდოს "ეთნიკურ ან რელიგიურ კუთვნილებასა და უარყოფით მოვლენებს შორის დაუსაბუთებელი პარალელების გავლენას, მათ შორის ცალკეული პიროვნებების საქმიანობის ასოცირებას მთელ ჯგუფთან". აღნიშნული დებულებების მიზანია, მედიამ ხელი არ შეუწყოს სტერეოტიპების ჩამოყალიბებას და არ წაახალისოს შეუწყნარებლობა განსხვავებული იდენტობის ადამიანების მიმართ.

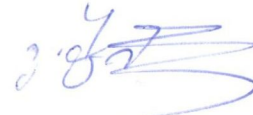
მოგმართავთ, რათა თვითრეგულირების ორგანომ იმსჯელოს ქცევის კოდექსის მითითებული მუხლების დარღვევაზე, რაც ხელს შეუწყობს მედიის სოციალური პასუხისმგებლობის სრულფასოვნად გააზრებას და თვითრეგულირების მექანიზმების ეფექტიან დანერგვას.

თამარ კინკურაშვილი
მედიის განვითარების
ფონდი, MDF

გიორგი ტულუში
საქართველოს დემოკრატიული
ინიციატივა, GDI

ეკა ჭითანავა
ტოლერანტობისა და
მრავალფეროვნების
ინსტიტუტი, TDI

თამთა მიქელაძე
ადამიანის უფლებების
სწავლებისა და
მონიტორინგის ცენტრი, EMC

1.12.2014